

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

Збірник матеріалів
Другого Всеукраїнського відкритого
науково-практичного онлайн-форуму
(Київ, 25–26 листопада 2020 року)

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2020

УДК [37.013:371.2]:001(082)
I-665

Рецензенти:

С. О. Довгий — президент Малої академії наук України, академік НАН України, академік НАПН України, м. Київ;

О. Є. Стрижак — заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України», доктор технічних наук, доцент, м. Київ;

Г. В. Єльнікова — професорка кафедри педагогіки, методики та менеджменту Української інженерно-педагогічної академії, голова ради громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», докторка педагогічних наук, м. Харків

*Рекомендовано Вченою радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол N 9 від 17 листопада 2020 р.)*

I-665 **Інноваційні** трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матер. Другого Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 25–26 листоп. 2020 / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. — 370 с.

ISBN 978-617-7945-14-6

Збірник містить тези доповідей учасників Другого Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», що присвячуються основним тенденціям розвитку освітньої галузі, проблемам, що постали перед освітянською спільнотою через пандемію COVID-19. Збірник призначено для науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

Автори доповідей відповідають за релевантність і достовірність наданих у тезах інформаційних даних.

УДК [37.013:371.2]:001(082)

ISBN 978-617-7945-14-6

© Національний центр
«Мала академія наук України», 2020

СІДЕНКО Н. Г. Інтерактивні методи та мобільні технології в активному навчанні іноземної мови	201
ТОЛСТИХ О. О. Сучасний урок літератури в онтологічному середовищі ТОДАОС	204
ЧЕРНЕЦЬКИЙ І. С., СЛІПУХІНА І. А. Практика виконання лабораторних і дослідницьких робіт з використанням засобів для відеоаналізу	207
Наукова панель 6 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	211
ГОНЧАРОВА В. Б., ПЕСТУШКО А. В., ЛОСЄВА Ю. В. Використання дистанційних технологій у викладанні англійської мови	212
ГРЕЧАНА А. С., ПЕСТУШКО А. В. Online-заняття як одна з форм дистанційного навчання англійської мови у коледжі	215
ДІТЮК П. П., КРАСНОВСЬКА Т. М., ФЕДОРОВСЬКИЙ Л. Л. Досвід проведення тренінгів для тренерів у галузі безпеки	218
ЗАБОЛОТНА С. О. Психологічні аспекти дистанційного навчання	220
ЗАРЕЦЬКА О. О. Наративна практика як перспективна онлайн-технологія розвитку особистості	223
КИРИЧУК Л. Є. Сучасна система освіти як гальма для розвитку дитини	226
ЛИТВИНЕНКО О. О. Онлайн-технології психокорекційної роботи зі школярами	228
ЛУЦЕНКО К. О. Окреслення основних психолого-педагогічних проблем дистанційного навчання	231

■ ОНЛАЙН-ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ ШКОЛЯРАМИ

Олена Олександрівна Литвиненко,
доцентка кафедри практичної психології
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидатка психологічних наук,
м. Київ
o.lytvynenko@kubg.edu.ua

Поширення вірусу COVID-19 і пов'язані із цим карантинні обмеження обумовили доцільність пошуку альтернативних форм психологічного впливу, спрямованого на гармонізацію особистісного становлення підлітків. Тому нами було розроблено онлайн-програму психокорекційної роботи, реалізація якої передбачає дистанційний формат.

Методологічну основу психокорекційної програми склали теоретичні положення когнітивної та поведінкової психології, а також практичні алгоритми когнітивно-поведінкової терапії. Логіка тренінгового процесу ґрунтувалася на принципах цілісності, системності та детермінізму. Тобто особистісна сфера розглядалась як єдине ціле, що вміщує низку структурних компонентів, поєднання яких наділяє її особливими, специфічними якостями, а характеристики є більш широкими, ніж сума характеристик кожної окремої якості. Водночас поєднання цих якостей, параметрів та сфер формує єдину систему, модифікація окремих складових якої призводить до видозмінення інших, а, відповідно, і до трансформації всієї системи. При цьому будь-які зміни, що відбуваються в особистісній сфері, мають свою обумовленість і специфічну генезу, яка безпосередньо визначає особливості їх прояву.

З огляду на дистанційний формат діяльності ми розробили низку модифікацій як технічного, так і змістового характеру, які дали змогу адаптувати програму до реалізації онлайн. Так, інформація, яка під час очних групових зустрічей традиційно презентується ведучим в інтерактивній формі, під час онлайн-роботи була замінена відеозаписами з роз'ясненнями та психоедукацією щодо проблем

становлення особистості й особистісних сфер, які визначають специфіку перебігу цього процесу. Крім того, учасники мали змогу ознайомитися з відеоінструкціями щодо виконання домашніх завдань до кожного блоку тренінгової роботи.

Іншою характерною особливістю роботи в дистанційному форматі стало те, що вона не передбачала взаємодії учасників між собою, що, своєю чергою, нівелювало роль взаємодопомоги, взаємопідтримки та взаємного контролю. Нестача інтерперсональної взаємодії в корекційному процесі частково компенсувалася можливістю учасників взаємодіяти з психологом-куратором. Утім, така дуальна взаємодія виключала можливість використання процесів групової динаміки як допоміжного фактора в досягненні психокорекційних цілей.

Реалізація онлайн-програми відбувалась у формі тренінг-марафону, тривалість безпосередньої роботи в межах якого становила шість тижнів. На початку кожного тижня учасникам пропонувався теоретичний блок з роз'ясненнями і психоедукацією щодо тематики роботи. Зазначені роз'яснення були представлені у формі текстових, графічних, а також відеоматеріалів. Ознайомившись із теоретичними відомостями, підлітки переходили до виконання завдань. Наприкінці кожного тижня відбувалась перевірка ефективності засвоєння нових знань і впровадження навичок. Така перевірка передбачала три форми роботи:

- теоретичне тестування;
- оцінку динаміки змін з використанням стандартизованих психодіагностичних шкал та опитувальників;
- детальний звіт про пройдений етап роботи, а також формулювання цілей на наступний тиждень у форматі есе.

Результати теоретичного тестування й оцінки динаміки змін фіксувались автоматично. При цьому були визначені критерії, яким має відповідати успішно опанований блок роботи. Отже, якщо продемонстровані учасником результати були нижчими від припустимого порогового рівня, йому пропонувалося повторне проходження цього блоку роботи. У разі ж, якщо і після цього результати залишалися незадовільними, передбачалась індивідуальна консультація з психологом для з'ясування причин зниження ефективності роботи і розроблення стратегії їх подолання.

Третє завдання до кожного психокорекційного блоку — есе — оцінювалося безпосередньо куратором-психологом, який,

ознайомившись із представленим матеріалом, надавав розгорнутий зворотний зв'язок у письмовій формі із зазначенням сильних сторін учасника, його ключових досягнень, а також точок до зростання і тих питань, на яких варто буде зосередити особливу увагу, виконуючи завдання наступного блоку.

Загалом 42 учнів взяли участь у роботі в онлайн-форматі, що відповідає обсягу трьох очних психокорекційних груп. Як критерії ефективності реалізації програм використовувалися показники суб'єктивних шкал задоволеності життям. Показники до таких шкал вносилися підлітками на початку кожного заняття й обговорювалися у групі. Це дало змогу проводити постійний моніторинг динаміки змін, що відбувались у психоемоційному стані учасників, і, в разі потреби, вносити в програму допустимі корективи.

Статистичний аналіз даних, отриманих після реалізації програми, відбувався з використанням t-критерію Ст'юдента для залежних вибірок. Вибір цього методу було обумовлено його придатністю для перевірки гіпотези про те, що середні значення двох генеральних сукупностей, з яких вилучені порівнювані залежні вибірки, відрізняються одна від одної. Водночас припускається можливість порівняння результатів, отриманих на одній вибірці в різних темпоральних точках (наприклад, до певного впливу і після нього). У результаті дослідження було з'ясовано, що показник t-критерію становить 4,866. Це свідчить про суттєве підвищення суб'єктивного рівня благополуччя підлітків після участі у психокорекційному тренінгу і є доказом ефективності тренінгової програми, доцільності її подальшого впровадження у діяльність практичних психологів.